

Södertörns högskola | Institutionen för kommunikation, medier & IT
Kandidatuppsats 15 hp | Journalistik | Vårterminen 2009
Programmet för Journalistik och multimedia

Klimatet i finanskrisens skugga

Av: Aurora Holmgren
Handledare: Christian Andersson
Examinator: Jöran Hök

I snart ett år har nyhetssändningarna dominerats av finanskrisen. Nu jobbar miljöorganisationerna på högvarv för att få upp intresset för klimatet igen. I december kommer det nämligen vara dags att bestämma hur klimatpolitiken ska fortsätta efter Kyotoprotokollet. Sverige är då EU:s ordförandeland och kommer att spela en viktig roll för vad resultatet blir.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Finanskrisen bakslag för klimatsatsningar (nyhetsartikel)	4
Med Köpenhamn i sikte (reportage)	6
Från Rio till Köpenhamn (faktaartikel).....	12
Klimatet kan inte vänta (krönika)	15
Arbetsrapport	17

Totalt antal tecken: 29458

FINANSKRISSEN BAKSLAG FÖR KLIMATSÄTSNINGAR

FÖRNYELSEBARA ENERGIKÄLLOR SOM VIND, SOL OCH VATTENKRAFT FÅR STÅ TILLBAKA NÄR FÖRETAG VÄRLDEN ÖVER KÄMPAR FÖR ATT TA SIG IGENOM FINANSKRISSEN. EN UNDERSÖKNING VISAR ATT SÄTSNINGARNA PÅ FÖRNYELSEBAR ENERGI HAR MER ÄN HALVERATS FÖRSTA KVARTALET I ÅR JÄMFÖRT MED SAMMA PERIOD FÖRRA ÅRET.

Nysatsningarna på förnyelsebara energikällor minskade under första kvartalet i år med 44 procent jämfört med kvartalet innan och 53 procent jämfört med första kvartalet förra året. Det visar en undersökning gjord av det internationella analysföretaget New Energy Finance.

Analysföretaget gör regelbundna undersökningar av hur marknaden för rena energikällor utvecklas. Detta trots att investeringar av det här slaget oftast sträcker sig över flera år. Orsaken tros vara den instabila aktiemarknaden och att det blivit svårare att få finansiering från bankerna. Företagen är idag försiktigare med sina investeringar och det tar längre tid innan projekten sätts igång. Det satsades 11,5 miljarder dollar på förnyelsebar energi under årets tre första månader, att jämföra med 23,5 miljarder samma period förra året. De totala investeringarna på förnyelsebara energikällor gick under 2008 upp till 155 miljarder dollar, en siffra som enligt New Energy Finance kommer bli svår att nå upp till i år om det inte kommer en drastisk vändning.

SHELL GICK UNDER förra året ut hårt med sina satsningar på ny energi. Men på sin strategipresentation i mars i år meddelade Shells högsta chefer att de inte längre kommer satsa på vind, sol och vattenkraft med anledningen att det inte finns några pengar att tjäna.

– Om det inte finns investeringsmöjligheter som kan tävla med andra projekt så kommer vi inte lägga pengar på det. Vi är affärsmän och kvinnor. Om det fanns förnyelsebara energikällor som genererade vinst så skulle vi lägga pengar på det, säger Linda Cook, chef för gas och kraftavdelningen på Shell till tidningen The Guardian.

Istället kommer de att inrikta sig på biobränslen.

– Det ligger närmare vår kärnverksamhet än vad till exempel vind gör och vi vill i framtiden ha en större andel av den marknaden, säger informationschefen för Shell Sverige, Martin von Arronet.

Men han utesluter inte att finanskrisen har haft betydelse för beslutet. Shell har förutspått att till 2025 kommer fortfarande 80 procent av energiförsörjningen komma från fossila bränslen. Företaget lägger ungefär en procent av sin totala budget på alternativ energi. Shells klimatmål är att

minska utsläppen av växthusgaser med fem procent från 1990 års nivåer fram till 2010. En siffra som Martin von Arronet säger att företaget just nu ligger under.

PÅ STATLIGA VATTENFALL har finanskrisen märkts av men eftersom företaget planerar sina investeringar i femårsperioder har det inte påverkat satsningarna på förnyelsebar el.

– Vi är ett företag med stabil lönsamhet som har möjliggjort finansiering för stora investeringar, säger Vattenfalls pressekreterare Anna Lejestrand.

Bland annat gjorde företaget stora satsningar på vindkraft under 2008 som de kommer fortsätta utveckla i år. Under de kommande fem åren kommer Vattenfall lägga 37,2 miljarder, vilket motsvarar 19 procent av de totala investeringarna, på vindkraft. Målet är att halvera utsläppen till 2030 jämfört med 1990s nivåer och vara klimatneutrala 2050.

– Så här långt har vi minskat våra utsläpp med 30 procent, säger Anna Lejestrand.

Ett område som Vattenfall vill utveckla är koldioxidförvaring, CCS – Carbon Capture and Storage, som innebär att koldioxidutsläpp från kolkraftverk samlas in förvaras under marken. Det är något som kritiserats av miljöorganisationer t.ex. Greenpeace som på sin hemsida kallar metoden för ”ett sätt för energibolag att tvätta bort sin smutsiga stämpel och samtidigt kunna fortsätta investera i miljöfarlig energi”.

DET FINSKA ENERGIFÖRETAGET Fortum har märkt av en viss minskad efterfrågan på förnyelsebar energi under finanskrisen. Britt Sahleström på Fortum Sverige tror att en av anledningarna till det är att oljepriset har sjunkit vilket gjort förnyelsebar energi mindre konkurrenskraftigt.

– Inriktningen på våra satsningar ändras inte, det som kan ändras är timingen när de genomförs, säger hon.

Detta var något New Energy Finance märkte av i sin rapport. Där det står att det finns 150 miljarder dollar öronmärkta för satsningar på förnyelsebar energi men som ligger och väntar på bättre ekonomiska tider. 80 procent av Fortums investeringar är vad de kallar klimatsäkra. Detta innebär satsningar på vind, kärnkraft och biobränsle och de har även sökt stöd för att utveckla vågkraft.

MED KÖPENHAMN I SIKTE

DEN HÄR SOLIGA APRILMÅNDAGEN NÄR VÅREN PÅ RIKTIGT TAGIT GREPPET OM KÖPENHAMN LIGGER GLAS OCH STÅLKOMPLEXET BELLA CENTER ÖVERGIVET. SÅNÄR SOM PÅ EN OGRÄSBESPRUTARE SOM PUNKTMARKERAR DE MASKROSOR SOM TAGIT SIG UPP I GRÄSKANTERNA. MEN DEN SJUNDE DECEMBER KOMMER 15000 PERSONER FRÅN HELA VÄRLDEN ATT SAMLAS HÄR FÖR ATT KOMMA FRAM TILL EN EFTERFÖLJARE TILL KYOTOPROTOKOLLET. DÅ HÅLLS KLIMATKONFERENSEN COP15.

Förväntningarna inför mötet är höga. Det är viktigt både för miljöorganisationer och för den svenska regeringen, som då sitter som EU-ordförande, att resultatet blir ett ambitiöst avtal.

– På mötet bestämmer man om folks nutid och framtid, säger Emma Lindberg, klimathandläggare på Naturskyddsföreningen.

Hon har stor erfarenhet av klimatomöten. Dels som representant för Naturskyddsföreningen men också innan dess då hon jobbade för Europaparlamentarikern Anders Wijkman. Konferensen i Köpenhamn blir hennes sjätte.

NATURSKYDDSFÖRENINGEN anser att utsläppen måste minskas mer än man tidigare menat. EU har som mål att hålla den globala temperaturökningen på under två grader. För att klara det ska EU-länderna gemensamt minska växthusgasutsläppen med 20 procent till år 2020 jämfört med 1990talets nivåer. Om de andra stora utsläppsländerna också gör åtaganden i Köpenhamn ska EU istället minska utsläppen med 30 procent. Den svenska regeringen stöder EU:s mål och i en proposition till riksdagen den 17e mars föreslås det att Sverige ska minska utsläppen med 25 procent till 2020. Naturskyddsföreningen anser att minskningen behöver vara minst 40 procent.

– Många säger att det måste bli ett ambitiöst beslut, sen finns det nog en varierande definition av vad som är ett ambitiöst beslut, säger Emma Lindberg.

GREENPEACE ANSER också att regeringen är alldeles för försiktig med sina mål inför Köpenhamn.

– Sverige är ett av de länder som har alla möjligheter i världen att lyckas ställa om. Vi har kommit en bit på väg, vi är ett stort land med mycket naturresurser och inte så stor befolkning, säger Anders Hellberg som jobbar med klimat- och skogsfrågor för Greenpeace i Sverige. Han tycker inte att det går att vara stolt över mål som trots att de är

ambitiösa i jämförelse med många andra länder inte är ambitiösa nog.

– Det är inget att slå sig för bröstet för att man är bäst i en grupp som gör otillräckligt, anser Anders Hellberg.

Han tror inte att EU:s mål räcker för att hålla sig under en tvågradig temperaturhöjning utan att minskningen i i-länderna måste vara minst 40 procent.

EN ANNAN AV knäckfrågorna inför Köpenhamnsmötet kommer vara finansieringen av klimathjälp till u-länderna. Som det är idag kan i-länder som genomför utsläppsminskande projekt i ett u-land tillgodoräkna sig utsläppsminskningarna och det finns i Kyotoprotokollet inga krav på att u-länderna ska minska sina utsläpp.

Anders Hellberg ser ett problem med att Sverige drivit frågan om klimatprojekt i u-länder så starkt. Visserligen tycker han att det är nödvändigt att sådana satsningar görs, men att de borde göras utöver det som görs på hemmaplan.

– Det är en väldigt stor skillnad på att finansiera åtgärder utomlands och att finansiera åtgärderna och räkna hem utsläppsminskningarna, säger han.

Naturskyddsföreningens Emma Lindberg ser även ett problem med att projekten i u-länderna inte alltid leder till de utlovade utsläppsminskningarna utan kan vara ett sätt att slippa vidta åtgärder hemma.

– Det är svårt att tolka agerandet som något annat än att vi vill minska utsläppen väldigt lite här, säger hon.

Enligt Emma Lindberg pekar forskningen på att utsläppen i u-länderna måste minska med 40 procent precis som i i-länderna.

MILJÖDEPARTEMENTET med miljöminister Andreas Carlgren i spetsen representerar Sverige på klimatkonferenserna. Miljödepartementet håller till lite avsidet från de andra departementen i en fyrkantig byggnad vid Vasabron. Emi Hijino är här en kort sväng innan hon ska vidare till nästa möte för att förbereda innan Sverige tar över som EU:s ordförandeland. I grunden är hon civilingenjör och anställdes på departementets avdelning för miljö kvalitet 2003 för att anpassa svensk lag efter EU:s nya regler om utsläppsrätter. Under ordförandeskapet kommer hon att sitta som ordförande för gruppen som har hand om handel med utsläppsrätter i EU.

– Det viktigaste för oss är att alla världens länder, inte minst USA, är med i det nya avtalet och deltar efter förmåga, säger Emi Hijino.

Hon berättar att ordförandelands roll inte är att driva sina egna frågor utan det har som uppgift att ena de 27 EU-länderna kring ett gemensamt mål. Ändå tror hon att det är bra att Sverige är ordförande eftersom vi är

ett drivande land i miljöfrågor.

– Om ett land som inte var lika intresserat av att lösa klimatfrågan var ordförandeland så skulle det kanske inte engagerat sig lika mycket för att få ett bra avtal, säger Emi Hijino.

Som EU-ordförande kan Sverige prioritera klimatfrågan. Anders Hellberg tycker att det är viktigt att Sverige ligger på så att ett enat EU kan ta ledningen i förhandlingarna.

– Vi har haft förhandlingar där det har varit meningen att EU ska tala med en röst men istället har varit tvungna att bråka om internt – det blir en omöjlighet i Köpenhamn, säger han.

DET ÄR OMÖJLIGT att räkna hur många totalt som är inblandade i att arrangera Köpenhamnsmötet. Polis kommer från hela Danmark, för sjukvården finns ett samarbete med Sverige. Under själva konferensen ska 200 studenter hjälpa till med att se till så att allt det praktiska flyter på.

– Intresset för konferensen har varit överväldigande, säger Charlotte Balling som är projektanställd för att jobba med förberedelserna på Danmarks Utrikesdepartement.

Det är många som vill vara en del av konferensen även utanför själva mässan. I staden planeras allt från konstutställningar till demonstrationer. För att underlätta för de fredliga demonstrationerna kommer det finnas mötesplattformar för demonstranterna.

Det väntas inga våldsamma demonstrationer, det brukar det inte vara vid den här typen av konferenser, men polisen gör ständiga riskbedömningar för att vara förberedda.

NATURSKYDDSFÖRENINGEN och Greenpeace ser det som sin roll att få in politikerna på rätt spår och få allmänheten intresserad av det som händer på mötet. Naturskyddsföreningens viktigaste arbete görs inför mötet för väl där är dagordningen redan satt och länderna kommer dit med sina färdiga förslag. Det är speciellt viktigt nu när finanskrisen tagit en stor del av medieutrymmet. Informationsarbetet har pågått hela året.

– Vi har sett hur finanskrisen har tagit över det utrymme som klimatfrågan skulle behöva och vi ska försöka lyfta tillbaka miljöfrågan på agendan, säger Anders Hellberg.

Det svåra med klimatfrågorna är att de är ogripbara. Greenpeace ser det som sin uppgift att förklara vad klimatförändringarna innebär. Anders Hellberg ser Greenpeace som en länk mellan politikerna och allmänheten. Det betyder för deras del, utöver det traditionella informationsspridandet genom pressmeddelanden och rapporter, också demonstrationer och aktioner.

– Om vi tar till exempel avskogningen så kan vi stoppa ett fartyg med

olagligt timmer på väg till EU. Vi kan då lyfta fram det absurda med att det är lagligt att köpa in timmer som avverkats olagligt men att det är olagligt att till exempel ladda hem en låt från nätet, förklarar Anders Hellberg.

NATURSKYDDSFÖRENINGEN har startat den så kallade Klimatstafetten. Det är en serie seminarier runt om i landet där företag, allmänhet och politiker bjuds in och får information om vad de kan göra och hur de kan visa politikerna att de vill ha ett ambitiöst avtal.

– Vi vill visa företag att de inte kan sitta hemma på sina kammare och vara oroliga för klimatet utan att de förutom att klimatanpassa verksamheten kan säga till politikerna att de vill ha tydliga politiska ramar, säger Emma Lindberg.

Hon tycker också att frågorna måste förenklas så att alla kan förstå dem och tar avskogningen som ett exempel på en klimatfråga som är lätt att nå ut med. Emma Lindberg berättar att en femtedel av klimatförändringarna orsakas av den skogsavverkning som sker i Amazonas och Kongo. Hon tycker också att finansieringen av klimatåtgärderna skulle kunna förklaras på ett enklare sätt än att bara säga att det kommer kosta ett visst antal miljarder dollar.

– Istället kan man säga att det handlar om ett antal kronor i veckan för en svensk för att slippa en tre till fyragradig temperaturhöjning, tycker Emma Lindberg.

EMI HIJINO berättar att miljödepartementet, både innan dagordningen för förhandlingarna sätts men också på plats, har kontakt med både miljöorganisationer och andra ickestatliga organisationer som till exempel branchorganisationer.

– Alla intresseorganisationer är viktiga för att de kommer med idéer och granskar förslag, berättar hon.

Men Emi Hijino tycker att det är viktigt att förstå att organisationer och regeringsrepresentanter har olika roller.

– Man måste förstå att organisationer har en fokusfråga som de driver. Men som representant för en regering så måste du väga in alla aspekter, till exempel finansieringen, säger hon.

FÖR ATT KÖPENHAMNSPROTOKOLLET ska bli en framgång krävs det att även USA godkänner det. Kyotoprotokollets största svaghet var att USA, som är det land som släpper ut mest växthusgaser per invånare, valde att stå utanför. Den här gången verkar USA, med nye presidenten Barack Obama, vara beredda att vara med i förhandlingarna. Under sin valrörelse lovade han att 80 procent av utsläppen 1990 ska vara borta till 2050. I år har han istället sagt att USA senast 2020 ska ha minskat utsläppen av

växthusgaser till samma nivåer som 1990. Vad han än kommer fram till så ska det först gå igenom senaten, där det tog stopp förra gången. Det finns också en stark olje- och kollobby i USA som satsat 45 miljoner dollar de tre första månaderna i år på en kampanj för att hindra Barack Obamas nya klimatmål.

Emi Hijino är inte nöjd med de mål USA kommit med än så länge.

– Det vi kan göra är att lyfta fram forskningen. Att visa det som USA gör inte kommer att räcka. Vi måste få USA:s regering att förstå sitt ansvar, säger hon.

Men hon tycker att retoriken är en annan nu jämfört med under George W. Bush.

Ett annat problemland är Kina som nu gått om USA som det land som släpper ut mest koldioxid totalt sett. I Kyotoprotokollet tillhör Kina utländerna och har därför inga krav på sig att minska sina utsläpp, vilket var en av anledningarna till att USA valde att stå utanför då.

Anders Hellberg tror att detta kan bli ett problem även i Köpenhamn.

– Kina och USA är de som släpper ut mest och de har historiskt sett skylld på varandra. Kina går inte med på utsläppsmål om inte USA gör det och vice versa, säger han.

Emi Hijino tycker att det fortfarande inte går att ställa samma krav på Kina som vi gör på i-länderna men tycker att landet är på väg i rätt riktning. Det som är frågan är bara hur mycket Kina är berett att åta sig inför FN.

DET ÄR VIKTIGT inför mötet att något land stiger fram och tar ledningen i klimatdebatten, det är Anders Hellberg och Emma Lindberg ense om. De tycker att det är för många länder som väntar på att någon annan ska agera.

– Våldigt många länder sitter och tjuvpassar på de andra. Istället för att verkligen försöka hitta de stora lösningarna så försöker man se till att man gör så lite som möjligt, säger Emma Lindberg.

Anders Hellberg blir orolig när han hör politiker som försöker tona ner vikten av mötet med att säga att det kommer fler möten. Han tror att det till och med skulle vara bättre om förhandlingarna bryter samman än att det blir ett otillräckligt avtal. Hans förhoppning är att politikerna ska börja se det positiva med att ställa om och bli klimatvänlig istället för att koncentrera sig på hur mycket det kommer kosta.

– Tittar man på ekonomin så tror jag att det kommer bli ett fantastiskt lyft när man börjar upptäcka att den förnybara energimarknaden kan bli så pass stor. Det finns enorma summor pengar att tjäna på det här, tror han.

Emi Hijino tycker att det viktigaste i Köpenhamn är att man lyckas ”mobilisera krafterna”. Hon tycker inte att avtalet måste vara helt perfekt utan att man ska kunna förbättra det under året efter.

– Jag hoppas att det bli ett sådant politiskt momentum i den här frågan att man kommer kunna lyfta sig från detaljerna för att snickra fram ett avtal som blir tillräckligt bra, säger hon.

PÅ DET DANSKA utrikesministeriet i sömniga Köpenhamnsstadsdelen Christianshavn, där ministeriets kantiga tegelmassiv ligger granne med en småbåtshamn, jobbar 20 personer med planerandet av konferensen. Flera av dem är projektanställda för att tillgodose FN:s alla önskemål på konferensen. Hotell, catering och transporter ska planeras så att alla besökarens ekonomiska och kulturella önskemål tillgodosedda. Samtidigt ska det vara så miljövänligt och ekonomiskt som möjligt. Det innebär att danska råvaror går före ekologiska importerade. Hon är dock medveten om att det genereras en hel del koldioxid att flyga in så många människor från alla delar av världen.

Sedan kommer en 120 bilar stark limousinflotta att stå till förfogande för att transportera världens ledare runt i staden. Det är inte de mest miljövänliga bilarna men ett krav för att garantera säkerheten.

KÖPENHAMNSMÖTET blir det femtonde av FN:s klimatmöten. Men det skiljer sig från de tidigare eftersom målet är att komma överens om ett helt nytt möte. Tidigare har det handlat om att förvalta Kyotoprotokollet och det är då miljöministrarna och miljödepartementen som har deltagit. Även om miljöministrarna sitter inne med den största sakkunskapen är det stats- och finansministern som har den största makten. Det skulle också skapa ett större medieintresse.

Både Mette Venoe och Charlotte Balling på utrikesdepartementet i Köpenhamn tror att konferensen kommer placera Köpenhamn på kartan på samma sätt som konferensen i Kyoto gjorde 1997. De ser konferensen som ett sätt att sprida danska värderingar, även på andra områden än miljö.

– På den första foldern vi tryckte upp till konferensen hade vi en bild på en jordglob med ett finger som pekade ut Köpenhamn. Det kommer vi inte behöva efter mötet, siar Mette Venoe.

FRÅN RIO TILL KÖPENHAMN

DEN SJUNDE DECEMBER SAMLAS MILJÖMINISTRAR FRÅN HELA VÄRLDEN I KÖPENHAMN FÖR ATT BESTÄMMA HUR KLIMATARBETET SKA FORTSÄTTA. DEN VERKLIGA STARTEN PÅ KLIMATARBETET VAR I KYOTO 1997 NÄR ETT AVTAL FÖR ATT MINSKA UTSLÄPPEN AV VÄXTHUSGASER, KÄNT SOM KYOTOPROTOKOLLET, FORMADES. ETT AVTAL SOM 183 LÄNDER HAR SKRIVIT UNDER FRAM TILL IDAG. 2012 GÅR AVTALET UT OCH DET ÄR DAGS FÖR NYA ÅTAGANDEN.

För snart 20 år sedan började FN arbeta på en konvention för att samla världens länder i arbetet mot klimatförändringar. Mellan den 3 och 14 juni 1992 möttes representanter för 172 länder, varav 108 hade skickat sina statchefer, i Rio de Janeiro för ett FN-möte som sedan kom att bli känt som "Earth summit". På mötet presenterades FN:s ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC) och 154 länder undertecknade konventionen. Fram till idag har 192 länder undertecknat.

TVÅ ÅR SENARE trädde klimatkonventionen i kraft. Konventionen innebär att de länder som undertecknat har accepterat ett gemensamt ansvar att förhindra klimatförändringar. Huvudansvaret ligger på de industrialiserade länderna eftersom de är ansvariga för den största delen av föroreningarna både idag och historiskt sett. Konventionen innebär inga åtaganden i siffror och procent men länderna måste övervaka och rapportera hur mycket växthusgaser de släpper ut och vad de gör för att minska utsläppen. De måste också vara villiga att dela med sig av kunskap och teknologi som kan förhindra klimatförändringar. Som en del av detta träffas medlemmarna en gång per år på det som kallas Parternas konferens (COP) och det är där alla viktiga beslut tas. Den första klimatkonferensen hölls i Berlin våren 1995.

Medlemmarna i klimatkonventionen är indelade i olika grupper, kallade annex. Till Annex I hör industriländerna, totalt 40 länder. Annex II-länderna är 23 stycken som också tillhör Annex I och det är de länder som gått med på att hjälpa utvecklingsländerna ekonomiskt med att minska deras klimatpåverkan.

DEN TREDJE och mest kända klimatkonferensen hölls i den japanska staden Kyoto i december 1997. Målet med mötet var att komma fram till ett avtal där industriländerna gjorde bindande åtaganden att minska sin klimatpåverkan. Resultatet blev Kyotoprotokollet och man kom fram till att industriländerna gemensamt skulle minska sina utsläpp av växthusgaser med 5,2 procent fram till 2012 jämfört med 1990s nivåer. Sen fick varje

land som skrev under avtalet komma fram till egna procentsatser på hur mycket de trodde sig kunna minska. Till exempel ska EU, som räknas som en part minska utsläppen med åtta procent och Japan med sex. För att protokollet skulle träda i kraft skulle först minst 55 länder som stod för minst 55 procent av jordens utsläpp skriva under och godkänna, ratificera, det.

DEN 12 NOVEMBER 1998 skrev USA:s dåvarande president Bill Clintons vicepresident Al Gore under protokollet. Men det ratificerades inte eftersom de inte fick med sig kongressen. På den sjätte klimatkonferensen, i Haag 2000, bröt förhandlingarna ihop eftersom EU vägrade att gå med på de kompromisser USA ville ha och som skulle göra det lättare för dem att möta sina mål. Det bestämdes att det skulle hållas ett extramöte i Bonn.

När det blev dags för extramötet hade George W. Bush blivit ny president i USA. Han hade bestämt sig för att inte ratificera protokollet eftersom han ansåg att det skulle vara dåligt för USA:s ekonomi och för att det inte ställdes några krav på att Kina och Indien skulle minska sin klimatpåverkan. Detta eftersom de räknas till utvecklingsländerna trots att de är stora ekonomier med stora utsläpp. Han ansåg också att det vetenskapliga underlaget för hur utsläppen påverkar klimatet var för svagt. Inte heller USA:s nye president Barack Obama kommer ratificera Kyotoprotokollet eftersom han anser att det är för kort tid kvar innan det går ut.

RYSSLAND BLEV den 18 november 2004 det 125e landet att godkänna protokollet. Därmed var kravet att länder som står för minst 55 procent av utsläppen av växthusgaser måste vara med uppfyllt och protokollet trädde i kraft 90 dagar senare, den 16 februari 2005. Då hade de två länder som släpper ut mest växthusgaser per invånare, USA och Australien, fortfarande inte godkänt det. Det dröjde fram till 2007 innan Australien skrev under och ratificerade avtalet. USA är det enda industrilandet som inte godkänt protokollet och det är också det land som släpper ut mest växthusgaser per invånare. Men flera amerikanska delstater, till exempel Kalifornien, har satt upp egna mål som följer Kyotoprotokollet. Fram till idag har 183 länder ratificerat avtalet, det senaste är Kazakstan den 26 februari i år.

DET FINNS FLERA SÄTT för industriländerna att nå upp till sina utsläppsmål. Huvuddelen av minskningen ska länderna göra genom att vidta nationella åtgärder som att öka energieffektiviteten, använda mer förnyelsebara energikällor och göra jordbruket effektivare. Länder som släpper ut mindre än det som Kyotoprotokollet kräver kan sälja

överskottet, så kallade utsläppsenheter. Många länder, till exempel EU-länderna, har lämnat över utsläppshandeln till företagen genom att dela ut utsläppsrätter som sätter ett tak på hur mycket de får släppa ut och håller sig under den gränsen får sälja överskottet. På så sätt belönas de företag som håller sig under sina utsläppskvoter. Detta har skapat en marknad för utsläppsrätter som 2007 var värd 60 miljarder dollar.

Industriländer kan också få utsläppsenheter genom att hjälpa utvecklingsländer att utvecklas på ett klimatvänligt sätt, något som kallas ”Mekanismen för ren utveckling”. För att ett sådant projekt ska godkännas måste det visas att resultatet blir en minskning av utsläpp som inte skulle ha skett utan projektet, att det även främjar en hållbar utveckling och leder till en mätbar, långsiktig, minskning av växthusgasutsläppen. Exempelvis kan projekten handla om förnyelsebar energi, som vind, sol, vatten eller bio bränsle, återplantering av skog, eller energieffektivisering. Det sista sättet kallas ”Gemensamt genomförande” och det innebär att ett industriland investerar i ett projekt i ett annat industriland, till exempel att ersätta ett kolkraftverk med något mer klimatvänligt. De flesta av dessa projekt genomförs i Ryssland och Ukraina.

Om ett land bryter mot protokollet blir straffet att det läggs på 30 procent på den ursprungliga utsläppsprocenten och landet får inte heller handla med utsläppsrätter. För att veta hur mycket ett land släpper ut gör alla länder egna beräkningar som de rapporterar in till FN, men en stor del av beräkningarna är teoretiska. Speciellt gäller det för projekten i utvecklingsländer.

DE UTSLÄPPSMINSKNINGAR som bestämdes i Kyotoprotokollet räcker inte i längden om temperaturhöjningen ska hållas under två grader. Dels för att protokollet inte ställer krav på utvecklingsländerna, dels för att det inte räcker med en femprocentig minskning och slutligen för att USA, som är det stora utsläppslandet, inte är med. IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) spår i sina beräkningar att det kommer behövas en minskning på 25- 40 procent till 2020 och 80-95 procent till 2050. På klimatkonferensen i Bali 2007 bestämdes det att ett nytt avtal skulle komma senast hösten 2009 på konferensen i Köpenhamn. Som grund för vad som måste finnas i det nya avtalet etablerades Bali Action Plan, en plan som ska sätta grunden för att mer långsiktigt och ambitiöst avtal.

KLIMATET KAN INTE VÄNTA

"ÄT MINDRE KÖTT – FÖR EN BÄTTRE VÄRLD", "VÄLJ RÄTT TOMAT – FÖR KLIMATET" OCH "LÄT DIG HANDLA KLIMATVÄNLIGT" ÄR NÅGRA AV DE ARTIKLAR DU KAN HITTA PÅ AFTONBLADETS KLIMATSAJT. DÄR FINNS OCKSÅ KRÖNIKAN "ENSKILDA INDIVIDER KAN ALDRIG LÖSA PROBLEMET". DET ÄR INTE KONSTIGT ATT DET FINNS KLIMATSKEPTIKER NÄR DET INTE GES NÅGRA KLARA BESKED.

I FINANSKRISEN VET JU ALLA PÅ ETT UNGEFÄR VAD SOM HÄNDER, ELLER I ALLA FALL HUR DE PÅVERKAS. FÖRETAG BLIR TVUNGNA ATT SKÄRA NER VILKET LEDER TILL ATT JOBB FÖRSVINNAR.

Det svåra är att klimatet inte är en "vänta och se"-fråga utan något vi måste fixa nu. De senaste hundra åren har jordens medeltemperatur stigit med 0,7 grader och utvecklingen verkar hålla i sig. Vi märker av det på en tidigare vår och mindre chans till en vit jul. Men ser vi oss omkring i världen är klimatförändringarna något som redan är i full gång. Sommaren 2007 hade isen på Nordpolen sin minsta utbredning under de 30 år som mätningarna gjorts. Det ställer till stora bekymmer för isbjörnarna som behöver isen för att hitta mat. Vi ser även mer extremt väder som torka och översvämningar i andra delar av världen.

Enligt en färsk undersökning från den brittiska medicintidskriften The Lancet och University College of London riskerar klimatförändringarna att bli ett allvarligt hot mot hälsan. En höjd temperatur skulle öka spridningen av sjukdomar i vatten och mat, vilket främst skulle drabba de som redan har det som värst. Värmeböljor har redan skördat liv runt Medelhavet.

I DECEMBER hålls FN:s årliga klimatkonferens, det som Greenpeace pressekreterare Jesper Liveröd kallade "det viktigaste mötet i jordens historia". Där kommer EU:s linje vara att minska utsläppen så att temperaturökningen hålls under två grader. Två grader kanske inte känns så farligt för oss här uppe i norr men enligt FN:s klimatpanel IPCC, som är de som kommer med de flesta klimatrelaterade rapporterna, kommer mellan 9 och 31 procent av alla djurarter dö ut om temperaturen höjs med 1,5 grader.

Vi vet inte heller exakt hur stor minskningen av växthusgasutsläppen måste vara för att nå tvågradersmålet eftersom det är omöjligt att förutspå hur vädret påverkas. När havsisarna smälter blir det större öppna vattenytor. Öppna vattenytor leder till ännu snabbare uppvärmning eftersom vatten är mörkare än is och därmed inte reflekterar bort lika mycket värme.

NÄR VI INTE VET exakt hur stor minskning av utsläppen som kommer krävas är det smartare att vara på den säkra sidan och satsa på det högre talet istället för att satsa lågt och ändå vara tvungen att betala för konsekvenserna. Det är billigare att göra någonting åt klimatförändringarna än att vara tvungna att anpassa sig till dem. En av världens främsta experter på klimatfrågan, Christian Azar, skriver i sin bok *Makten över klimatet* att ”Den totala kostnaden skulle bli knappt hundra kronor per person i månaden. Alltså en pizza med coca-cola och lite chips i månaden per person, och så är Sverige helt koldioxidneutralt.”

Det finns fortfarande forskare som inte tror att klimatförändringarna är orsakade av mänsklig aktivitet men majoriteten av alla forskningsinstitut och organisationer är överens om att vi faktiskt gör det. Det som skiljer är till vilken grad och hur mycket vi behöver minska utsläppen.

ARBETSRAPPORT

ETT INLEDANDE RESONEMANG OM ÄMNESVALET

Jag har under utbildningen blivit mer och mer intresserad av miljöjournalistik och det kändes därför naturligt att ha det som fokus på c-projektet. Jag ville skriva om ett ämne som var aktuellt men ändå inte så aktuellt att det skulle vara gammalt när projektet var färdigt. Därför valde jag till slut Köpenhamnsmötet. Det är ännu inte så många som hunnit göra en djupdykning i ämnet eftersom det är ungefär ett halvår kvar till mötet. Det är nu som det egentliga arbetet inför mötet sätter igång och det som gör det särskilt intressant är att Sverige tar över som EU:s ordförande. Eftersom mötet hålls så nära hade jag också möjligheten att åka dit och göra intervjuer och få en känsla för miljön där mötet ska hållas. Till min nyhetsartikel hade jag först tänkt skriva om företag som gör vinst på att satsa miljövänligt och ta Shell som ett exempel på ett företag som gått ut hårt med satsningar på vindkraft. Men när jag läste på så visade det sig att Shell slopat sina satsningar på vind, sol och vatten. I samband med detta hittade jag en rapport som sa att satsningar på förnyelsebara energikällor minskat kraftigt första kvartalet i år. Så då fick det bli min nyhetsartikel istället. Eftersom det här inte passade under min vinkel "Köpenhamnsmötet" så fick vinkeln i stället bli hur läget för klimatfrågan är nu när det snart är dags för en uppföljare till Kyotoprotokollet.

SYFTET OCH UPPGIFT OM VAR ARBETET ÄR TÄNKTT ATT PUBLICERAS

Syftet med projektet är att lyfta ett ämne som kommit i skymundan i finanskriser trots att det är mer aktuellt än någonsin. Jag vill också försöka förklara ett ämne som är svårt att förstå om man inte verkligen läser in sig på det. De flesta känner till att det finns något som heter Kyotoprotokollet och utsläppshandel och det skrivs artiklar med olika procentsatser men det är inte många som vet vad det innebär.

Artiklarna är tänkta att kunna publiceras i en dagstidning som DN och SvD men ska även vara djupgående nog att passa i en miljötidning som Sveriges Natur. Artiklarna är skrivna för att kunna läsas fristående men reportaget och faktaartikeln passar bäst om de publiceras i anslutning till varandra.

KORT SAMMANFATTNING AV RESEARCH

Jag började min research på den förberedande kursen då jag läste boken Makten över klimatet av Christian Azar. Där hittade jag mycket intressant som jag ville gå vidare med. Bland annat fanns en lista på relaterade

länkar. Jag såg också till att samla på mig rapporter från både organisationer, myndigheter och företag som kunde vara relevant. Jag gjorde kontinuerligt research samtidigt som jag gjorde intervjuer och skrev eftersom min vinkel efterhand ändrades och utvecklades och jag fick nya idéer från de jag intervjuade.

DISKUSSION OM VINKLING, FORM OCH GESTALTNING

Jag kom fram till att jag ville ha en tydlig uppdelning mellan artiklarna. Det skulle vara ett reportage, även om jag vet att det är ett ämne som är svårt att gestalta i den formen, en nyhetsartikel, en krönika och en faktaartikel.

Faktaartikeln fick fungera som en bakgrund där jag förklara varför det ska vara ett möte i Köpenhamn och varför det är så mycket viktigare än de klimatmöten som hålls varje år. Jag ville också förklara vilka brister som finns med det nuvarande protokollet och varför det har de bristerna.

I reportaget ville jag få med de olika sidorna, organisationerna och politikerna, och se hur de ser på mötet. Det jag ville få med var förberedelser, förhoppningar, Sveriges roll och vilka som är knäckfrågorna. Dessutom vill jag få med lite av de faktiska förberedelserna i Köpenhamn. Först intervjuade jag Emma Lindberg på Naturskyddsföreningen och Emi Hijino men jag tyckte att jag behövde starkare citat och en tydligare konflikt så därför träffade jag även Anders Hellberg på Greenpeace. Jag var lite orolig över att detta skulle göra reportaget vinklat åt organisationernas fördel så jag gjorde mitt bästa för att det inte skulle bli så.

I krönikan ville jag presentera farorna med klimatförändringar på ett lättsamt sätt eftersom jag tycker att mina två längre artiklar är av det tyngre slaget. Här kunde jag ju dessutom släppa fram mina egna åsikter och samtidigt bemöta att det finns kritiker.

Nyhetsartikeln skulle visa hur det såg ut för företag i Sverige. Tyvärr lyckades jag inte hitta några svenska siffror på hur det såg ut med investeringar under första kvartalet i år. Istället fick företagen själva berätta hur de ser på saken. Jag använde också siffror från deras rapporter och miljöpolicys som uppbackning.

ETISKA PROBLEM

Eftersom jag har en stark åsikt i frågan var det viktigt för mig att vara så opartisk som möjligt när jag skrev reportaget, nyhetsartikeln och faktaartikeln och sparade mina egna åsikter till krönikan. Jag tycker att jag har gjort detta på ett bra sätt utan att artiklarna för den skull blev slätstrukna.

I nyhetsartikeln var det svårt för att både Fortum och Vattenfall har kritiserats av miljöorganisationer för att de framställer sig som mer klimat

och miljövänliga än de är. Flera av de satsningar de kallar för klimatvänliga är sådant som kritiserats för att utges som något som kan rädda klimatet men som organisationerna kallar osäkra. Till exempel kärnkraft och koldioxidförvaring.

EXAKTA UPPGIFTER OM HUR CITATKONTROLLEN GÅTT TILL

Alla som har direktcitat har kontaktats via mejl. De som är med i reportaget mejlade jag under fredagen den 15e maj och fått fram till måndag kl 13 på sig att komma med kommentarer och de övriga mejlade jag på lördagen och de fick fram till 17 på sig att svara. Jag skriver också i mejlet att om någon har ändringar efter det så kommer det komma med i den reviderade versionen efter seminarierna. Jag har också sagt till dem som ställt upp på intervjuer att jag kommer fråga innan jag publicerar artiklarna utanför skolan om det skulle bli aktuellt.

KÄLLFÖRTECKNING

TRYCKTA KÄLLOR

Azar, Christian, Makten över Klimatet, Albert Bonniers Förlag, 2008
Miljödepartementet, Vägen mot ett nytt internationellt avtal för jordens klimat, 2008

ARTIKLAR OCH PRESSRELEASES

USA ändrar kurs i klimatfrågorna, Karin Henriksson, SvD, 18-03-09
Shell dumps wind, solar and hydro power in favour of biofuels,
<http://www.guardian.co.uk/business/2009/mar/17/royaldutchshell-energy>

Enskilda individer kan aldrig lösa problemet, Joachim Kerpner,
<http://www.aftonbladet.se/klimathotet/joachimkerpner/article4725852.ab>

”Ät mindre kött – för en bättre värld”,
<http://www.aftonbladet.se/klimathotet/article3264005.ab>

Välj rätt tomat – för klimatet, Maria Carlqvist,
<http://www.aftonbladet.se/matvin/matmiljo/article2435487.ab>

44% plunge in investment as crisis catches up with clean energy, New Energy Finance, 02-04-09 www.newenergyfinance.com

Miljöarbete – regering 08,
<http://www.gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=301&a=449382>

WEBBKÄLLOR

www.unfccc.int

www.cop15.com

www.naturskyddsföreningen.se

www.shell.se

www.shell.com

www.fortum.se
www.vattenfall.se
www.blicc.se
<http://www.aftonbladet.se/klimathotet>
<http://klimatbluffen.blogspot.com>
www.ipcc.ch
<http://ec.europa.eu>
www.greenpeace.org
www.regeringen.se

RAPPORTER

Swedish Society for Nature Conservation´s answers to the European Commission´s post-2012 Consultation, Naturskyddsföreningen, 10-10-08
Key Climate Figures of Fortum Year 2007, Fortum, 05-08
Four policy scenarios for Copenhagen, Point Carbon på uppdrag av Kommissionen för hållbar utveckling, 02-09
Managing the health effects of climate change, The Lancet och University College London för Global Health Commission, 16-05-09
Copenhagen Climate Summit – Greenpeace Demands, Greenpeace, 03-09
Några av Naturskyddsföreningens ställningstaganden inom klimatområdet, www.naturskyddsföreningen.se/klimat
Kyotoprotokollet, FN, 1998
Minus 40 procent till 2020 – Så går det till, Naturskyddsföreningen
An integrated climate and energy policy, Miljödepartementet, 03-09
Vattenfalls miljöpolicy, Vattenfall

MUNTliga KÄLLOR

Anders Hellberg Greenpeace
Emi Hijino Miljödepartementet
Emma Lindberg Naturskyddsföreningen
Martin von Arronet Shell
Britt Sahleström Fortum
Anna Lejestränd Vattenfall
Mette Venoe, chef för COP15s logistiska enhet, danska UD
Charlotte Balling, projektanställd för förberedelserna till COP15, danska UD
Eva Lindhe Miljödepartementet
Jesper Liveröd Greenpeace
Nina Ekelund BLICC
Tomas Börjesson Naturskyddsföreningen

FOTO

Lennart Holmgren